

Stýrihópur um umbætur og skipulag leikskólastarfs í Reykjavík

Desember
2019

Áfangaskýrsla stýrihóps

Efnisyfirlit

Um stýrihópinn.....	3
Vinna stýrihópsins frá 18. október – 5. desember 2019	4
Umfjöllun.....	4
Opnunartími leikskóla í stærstu sveitarfélögum landsins	4
Opnunartími leikskóla Reykjavíkurborgar í dag.....	5
Nýting á keyptum stundum í leikskólum	5
Tilraunaverkefni: fyrirkomulag undirbúnings deildarstjóra	6
Þróun á nýtingu leikskólarýma	7
Tillögur stýrihópsins í þessum áfanga	7
Næstu skref stýrihópsins	8

Um stýrihópinn

Stýrihópur um umbætur og skipulag leikskólastarfs hefur það hlutverk að skoða leiðir til að auka fagmennsku, minnka álag á börn og starfsfólk og tryggja gæði starfsins með þarfir barnanna í huga.

Starfshópurinn skipa:

Skúli Helgason, formaður
Diljá Ámundadóttir
Egill Þór Jónsson

Starfsmaður hópsins:

Guðlaug Gísladóttir

Með hópnum starfa:

Anna Margrét Ólafsdóttir leikskólastjóri Nóaborg
Guðrún Gunnarsdóttir, leikskólastjóri Kvistaborg
Ingibjörg M. Gunnlaugsdóttir skrifstofustjóri fagskrifstofu leikskóla
Sigríður Sigurjónsdóttir leikskólakennari í Rauðhóli
Valborg Hlín Guðlaugsdóttir leikskólastjóri Langholti

Aðrir sérfræðingar á skrifstofu skóla- og frístundasviðs eru kallaðir til starfa og gagnaöflunar eftir þörfum s.s. mannauðsráðgjafi, fjármálasérfræðingur og sérfræðingur frá skrifstofu sviðsstjóra.

Helstu markmið/hlutverk samkvæmt erindisbréfi:

Hópurinn skoði sérstaklega eftirfarandi:

- *opnunartíma leikskóla borgarinnar og samræmi þeirra við úthlutun stöðugilda.*
- *dvalartíma barna, bæði keyptar stundir og raunnýtingu.*
- *meti kosti og galla úthlutunar stöðugilda á grunni barngilda og leggi mat á hvort gera ætti breytingar á henni.*
- *skipulag starfsdagsins og áhrif tilraunaverkefna sem unnin hafa verið varðandi breytt skipulag.*
- *framtíðarsýn varðandi stærð barnahópa og leik- og heildarrými pr. barn.*
- *uppbyggingu gjaldskrár.*
- *hvernig bregðast megi við þeirri staðreynd að nýliðun leikskólakennara fullnægir ekki eftirspurn.*
- *áhrif sem eitt leyfisbréf getur haft á leikskólastarfið og hlutfall starfandi leikskólakennara í leikskólum.*

Til ráðgjafar og samstarfs:

Stýrihópurinn leiti ráðgjafar og álits hjá aðilum með sérþekkingu á viðfangsefninu og helstu hagsmunaaðilum, s.s. Félagi leikskólakennara, Félagi stjórnenda í leikskólum, stéttarfélögum annarra starfsmanna leikskóla, samtökum foreldra, Samtökum atvinnulífsins, háskólastofnunum sem koma að menntun leikskólakennara.

Starfstímabil:

Stýrihópurinn leggi fram áfangaskýrslu í skóla- og frístundaráði fyrir 1. desember 2019 og lokaskýrslu fyrir 1. mars 2020 en hafi jafnframt heimild til að koma með tillögur jafnóðum ef þörf krefur.

Vinna stýrihópsins frá 18. október – 5. desember 2019

Stýrihópurinn hefur fundað 5 sinnum á tímabilinu frá 18. október til 5. desember. Eftirfarandi upplýsingum hefur verið safnað og lagt fram fyrir stýrihópinn:

- Gögnum um núverandi opnunartíma leikskóla borgarinnar..
- Upplýsingum frá nágrannasveitarfélögum um opnunartíma leikskóla og breytingar þar að lútandi.
- Yfirlit um hvað foreldrar margra barna kaupa vistun í leikskólum Reykjavíkur frá 7:30 eða 7:45 og til kl. 16:45 og 17:00.
- Kynning frá tveimur leikskólum um skipulag starfs og tilraunir sem gerðar hafa verið með undirbúningstíma deildarstjóra frá kl. 14-16 alla daga. Leikskólastjórar Lyngheima og Rofaborgar mættu á 2. fund stýrihópsins og kynntu fyrirkomulag, útfærslu og reynslu.
- Haraldur Gíslason formaður FL mætti á 3. fund stýrihópsins. Kynnti hann þær áskoranir sem félagsmenn stæðu frammi fyrir og áherslur Félags leikskólakennara í samninga- og hagsmunamálum félagsmanna í náinni framtíð.

Umfjöllun

Opnunartími leikskóla í stærstu sveitarfélögum landsins

Óformleg könnun var gerð á opnunartíma leikskóla hjá stærstu sveitarfélögum landsins. Opinber opnunartími spannar tímabilið frá 07:30-17:15. Fimm af sjö sveitarfélögum opna klukkan 7:30 á morgnana, en tvö opna kl. 07:45, Seltjarnarnes og Akureyri. Lokunartími leikskóla er kl. 16:15 á Akureyri, kl. 16:30 í Reykjanesbæ og Kópavogi og kl. 17:00 eða síðar hjá hinum sveitarfélögnum. Seltjarnarnes er með í athugun að hafa opnunartíma frá 07:30-16:30 og í Hafnarfirði hafa leikskólar heimild til að loka kl. 16:30 ef ekki er þörf á lengri opnun. Í Reykjanesbæ er opnunartími fjögurra af fimm leikskólum kl. 07:45-16:15. Í töflunni hér að neðan er yfirlit yfir opnunartíma, dvalartíma barna og hversu ung börn eru tekin inn á leikskólana.

Bæjarfélag	Auglýstur tími	Raun opnun	Í athugun	Annað
Seltjarnarnes				
	7:45 - 17:15	7:45 - 17:00	7:30 til 16:30	Taka yngst inn 14. mánaða börn, nema forgangsbörn.
Kópavogur				
	7:30 - 16:30	7:30 - 16:30	Opnunartími ekki í skoðun	Taka inn allt niður í júní 2018 börn. Opnunartími hefur verið til 16:30 frá 1. febrúar 2019.
Garðabær				
	7:30 - 17:00	7:30 - 17:00	Opnunartími ekki í skoðun	Taka inn allan 2018 árganginn.
Hafnarfjörður				
	7:30 - 17:00	7:30 - 17:00	Leyfilegt að loka kl. 16:30 ef ekki er talin þörf á lengri opnun.	Hámarksdvalartími barna verður 8,5 tímar frá næstu áramótum. Ef ekki er þörf á að opið sé lengur en til kl.16:30 er leikskólum heimilt að loka fyrr en kl. 17:00. Leikskólar sem eru með opnunartíma til 17:00 eru hvattir til að skoða styttingu á opnun í takt við skráningar barnanna.
Mosfellsbær				
	7:30 - 17:00	7:30 - 17:00	Opnunartími ekki í skoðun	Hámarksdvalartími barna er 9 tímar.
Akureyri				
	07:45-16:15	07:45-16:15		
Reykjanesbær				
	7:30 - 16:30	7:30 - 16:30		Allir leikskólar nema einn eru opnir frá 07:45-16:15. Hjallastefnan opin frá 07:30-16:30

Opnunartími leikskóla Reykjavíkurborgar í dag

Opnunartími leikskóla Reykjavíkurborgar í dag er frá 7:30-17:00. Af ýmsum ástæðum eru örfáir leikskólar sem opna síðar eða loka fyrr. Mikilvægt er að samræmi sé í opnunartímum leikskólanna til þess að tryggja samræmi í þjónustu við börn og foreldra auk þess að jafnræðis sé gætt á milli starfseininga.

Nýting á keyptum stundum í leikskólum

Ákveðið var að skoða hvernig sá dvalartími sem foreldrar greiða fyrir börn sín er nýttur. Sú aðferð sem var nýtt var að taka út inn- og útskráningar úr upplýsingakerfum borgarinnar í vikunni 14. – 18. október. Meðaltals mæting barna var 90% þá viku sem úttektin fór fram.

Eftirfarandi eru helstu niðurstöður

Í leikskólum Reykjavíkurborgar, eru 5.202 börn. Af þeim börnum eru 615 (12%) með dvalarsamning frá 07:30 og 890 börn (17%) til viðbótar með dvalarsamning frá 07:45. Þá eru 416 börn (8%) með dvalarsamning til 16:45 og 521 (10%) til viðbótar með dvalarsamning til kl. 17:00. 71% barna í leikskólum borgarinnar er með dvalarsamning sem hefst kl. 8:00 eða síðar og 82% barna eru með dvalarsamning til kl. 16:30 á daginn. Taflan hér að neðan sýnir nánari skiptingu og nýtingu á dvalartíma barna.

- Um 552 börn eru mætt fyrir kl. 08:00 í leikskóla borgarinnar á hverjum degi, eða að meðaltali um 8,7 börn í hvern af þeim 63 leikskólum sem starfræktir eru á vegum borgarinnar.
 - ✓ Þar af eru um 204 börn mætt fyrir kl. 7:45 eða 3,2 að meðaltali á hvern leikskóla
 - ✓ Þar af eru um 348 börn mætt á milli 7:45 og 8:00 eða 5,5 börn að meðaltali á hvern leikskóla.
- Um 400 börn eru sótt eftir kl. 16:30 úr leikskólum borgarinnar á hverjum degi, eða að meðaltali 6,3 börn í hvern af þeim 63 leikskólum sem starfræktir eru á vegum borgarinnar.
 - Þar af eru um 247 börn sótt á milli 16:30 og 16:45, eða 3,9 börn að meðaltali á hvern leikskóla. Þar af eru um 152 börn sótt á eftir 16:45, eða 2,4 börn að meðaltali á hvern leikskóla.

Úttekt 14. - 18. október 2019		Dvalarsamningar frá 07:30			Dvalarsamningar frá 07:45		
Heildarfjöldi dvalarsamninga	5202	Fjöldi barna með samning	Fjöldi barna sem eru mætt	Hlutfall mættra af fjölda samninga	Fjöldi barna með samning	Fjöldi barna sem eru mætt	Hlutfall mættra af fjölda samninga
Fjöldi með dvalarsamning		615	553	90%	890	808	91%
Hlutfall af heildarfjölda		12%			17%		
Meðaltalsfjöldi á hvern leikskóla í Rvk.		9,8			14,1		
Nýting á opnunartíma leikskóla		Nýting dvalarsamninga frá 07:30			Nýting dvalarsamninga frá 07:45		
Komutími barna		Hlutfallsleg nýting á dvalartíma	Heildarfjöldi		Hlutfallsleg nýting á dvalartíma	Heildarfjöldi	
Mæting fyrir kl. 07:45		31%	169		4%	35	
Mæting kl. 7:45-08:00		21%	118		28%	230	
Mæting eftir kl. 08:00		48%	266		67%	543	
Meðaltalsnýting á dvalartíma í Rvk.		3%	169		5%	265	
Úttekt 14. - 18. október 2019		Dvalarsamningar til 16:45			Dvalarsamningar til 17:00		
Heildarfjöldi dvalarsamninga	5202	Fjöldi barna með samning	Fjöldi barna sem eru mætt	Hlutfall mættra af fjölda samninga	Fjöldi barna með samning	Fjöldi barna sem eru mætt	Hlutfall mættra af fjölda samninga
Fjöldi með dvalarsamning		416	384	92%	521	480	92%
Hlutfall af heildarfjölda		8%			10%		
Meðaltalsfjöldi á hvern leikskóla í Rvk.		6,6			8,3		
Nýting í % á leikskóla		Nýting dvalarsamninga til kl. 16:45			Nýting dvalarsamninga til kl. 17		
		Hlutfallsleg nýting á dvalartíma	Heildarfjöldi		Hlutfallsleg nýting á tíma	Heildarfjöldi	
Sótt fyrir 16:30		57%	220		51%	244	
Sótt fyrir 16:45		33%	125		25%	122	
Sótt eftir 16:45		10%	38		24%	114	
Meðaltalsnýting á dvalartíma í Rvk.		2%	125		5%	236	

Samantekt á nýtingartíma dvalarsamninga sem hefjast fyrir kl. 8:00 á morgnana:

- Um 29% barna eru með dvalarsamning sem hefjast fyrir kl. 8:00 á morgnana, en aðeins 11% eru að nýta sér dvöl fyrir kl. 8:00 á morgnana, rúm 4% frá 7:30 og 7% frá 7:45. Um 89% barna mætir eftir kl. 8:00 í leikskólann á morgnana.
- Af þeim 615 börnum sem eru með dvalarsamning frá kl. 7:30 mæta 43% eftir kl. 8:00 á morgnana. Aðeins 31% mætir fyrir kl. 7:45 á meðan 21% mætir á milli 7:45 og 8:00.
- Af þeim 615 börnum sem eru með dvalarsamning frá kl. 7:30 á morgnana, mættu að meðaltali 169 börn fyrir kl. 7:45, en það eru rétt rúm 3% af þeim börnum sem eru með dvalarsamninga hjá leikskólum borgarinnar, en 12% barna er með dvalarsamning frá 07:30.
- Af þeim 890 börnum sem eru með dvalarsamning frá kl. 7:45 mæta rúm 67% eftir kl. 8:00 á morgnana á meðan rúm 32% mæta á milli 7:30 og 8:00.
- Af þeim 890 börnum sem eru með dvalarsamning frá kl. 7:45 á morgnana, mættu að meðaltali 265 börn fyrir kl. 8:00, en það eru um 5% af þeim börnum sem eru með dvalarsamninga hjá leikskólum borgarinnar, en 17% barna eru með dvalarsamning frá 7:45.

Samantekt á nýtingartíma dvalarsamninga sem lýkur eftir kl. 16:30 á daginn:

- **Um 18% barna eru með dvalarsamning sem lýkur eftir kl. 16:30 á daginn en aðeins 8% eru að nýta sér dvöl eftir kl. 16.30, tæp 5% frá 16.30-16.45 og 3% eftir kl. 16.45. Um 92% barna voru sótt fyrir kl. 16.30 í leikskólann.**
- Af þeim 937 börnum sem eru með dvalarsamning til kl. 16:30 eða síðar á daginn, voru að meðaltali 464 sótt fyrir kl. 16:30, en það eru um 9% af þeim börnum sem eru með dvalarsamninga hjá leikskólum borgarinnar, 247 börn eru sótt fyrir 16:45 sem eru 5% af þeim börnum sem eru með dvalarsamning og 152 börn eru sótt eftir kl. 16:45 eða 3% af heildarfjölda barna með dvalarsamning.
- Af þeim 416 börnum sem eru með dvalarsamning til kl. 16:45 eru 57% sem eru sótt fyrir kl. 16:30 á daginn. Um 33% eru sótt á milli 16:30 og 16:45 á meðan um 10% eru sótt eftir að dvalartíma þeirra lýkur samkvæmt samningi.
- Af þeim 416 börnum sem eru með dvalarsamning til kl. 16:45 á daginn, voru 220 börn sótt fyrir kl. 16:30, en það eru rétt rúm 4% af þeim börnum sem eru með dvalarsamninga hjá leikskólum borgarinnar, en 8% barna er með dvalarsamning til kl. 16:45.
- Af þeim 521 barni sem er með dvalarsamning til kl. 17:00 eru um 51% sótt fyrir kl. 16:30 á daginn á meðan 25% eru sótt fyrir kl. 16:45 og 24% eru sótt eftir kl. 16:45.

Tilraunaverkefni: fyrirkomulag undirbúnings deildarstjóra

Leikskólastjórar Lyngheima og Rofaborgar komu á annan fund stýrihópsins og kynntu þriggja ára reynslu af því að að deildarstjórar fara út af deild kl. 14:00 á daginn til að sinna undirbúningi, fundum o.fl. skylduverkefnum sem falla utan viðveru á deild með börnunum. Mismunandi útfærslur eru á leikskólunum í kringum dagskipulag vegna þessa fyrirkomulags, en lykilatriði eru skipulag, eftirfylgni og að hafa varaáætlun sem hægt er að grípa til. Það er mat leikskólastjóranna að mikil ánægja sé með fyrirkomulagið og það sé aukin starfsánægja, að dregið hafi úr álagi, meiri samfella verði í starfinu og að faglegt starf verði öflugra.

Fram kom að deildarstjórar eru í starfi með börnunum án truflunar frá kl 8:00-14:00 alla daga en á þeim tíma taka aðrir starfsmenn sína undirbúningstíma. Deildarstjórar eru eins og áður ábyrgir fyrir starfi deildarinnar allan opnunartíma hennar. Einn dag vikunnar eru deildarstjórafundir eftir kl. 14 en ara daga eru að lágmarki tveir deildarstjórar í húsi til kl. 16:00.

Þróun á nýtingu leikskólarýma

Á síðustu áratugum hefur orðið mikil þróun í starfi leikskóla og breytingar á dvalartíma barna.

- Á árunum 1969-1989 var leikskólum skipt í annars vegar dagheimilisdeildir þar sem börn forgangshópa dvöldu allan daginn og hins vegar leikskóladeildir þar sem börn dvöldu fjóra tíma á dag.
- Á árunum 1989-1995 var leik- og dagheimilisdeildum blandað saman og gerðar að leikskóladeildum með mismunandi vistunartíma. Algengt var að börn dvöldu í leikskólunum 4-6 stundir og var svo allt fram til ársins 2004 en það ár voru enn um 500 börn í 6 stunda dvöl eða skemur.
- Á síðustu árum hefur dvalartími barna aukist ár frá ári og er nú orðinn eins og lýst er hér að framan þar sem nánast öll börn dvelja lengur en átta stundir daglega.

Leikskólakennarar hafa haft áhyggjur af þessari þróun og telja að langur dvalartími, í erilsömu umhverfi í stórum hópi barna, í 8,5 til allt að 9,5 stundir á dag sé of mikið og komi niður á þroska s.s. málþroska og líðan barna sem í auknum mæli sýni merki kvíða og streitu.

Í leikskólum fer fram mikið og gott starf og það á að vera réttur allra barna að njóta náms- og uppeldiskosta leikskólans en það er mat fulltrúa í stýrihópnum að það séu hagsmunir barna að meira jafnvægi komist á, á milli leikskóla og fjölskyldulífs.

Frá hausti 2019 hefur nokkrum fjölda leikskóla gengið illa að ná upp ásættanlegri nýtingu leikskólarýma þar sem biðlistar þeirra hafa tæmst. Vegna þessa hafa á þessu hausti verið mörg laus pláss í leikskólum borgarinnar. Í upphafi árs 2020 er fyrirhugað að opna fyrir innritun yngri barna en nú er og fara í kynningarátak til foreldra um laus pláss í leikskólum borgarinnar sem auglýst verða laus til umsóknar svo foreldrum sé kunnugt um þá valkosti sem þeim standa til boða fyrir börn sín. Samhliða þessu komi tillaga um lækun rekstrarleyfa leikskóla um 7% til fullra framkvæmda. Tillagan var samþykkt árið 2017 og átti að koma að fullu til framkvæmda í ágúst 2020. Þannig verði fullri framkvæmd flýtt og rekstrarleyfi færð til samræmis við framangreinda samþykkt frá og með 1. febrúar 2020.

Tillögur stýrihópsins í þessum áfanga

Eftirfarandi eru tillögur stýrihópsins í þessum áfanga:

1. Styttri opnunartími leikskóla
 - a. Almennur opnunartími leikskóla borgarinnar verði frá 07:30-16:30.
 - b. Nýir dvalarsamningar gilda lengst til kl.16:30.
 - c. Breytingin taki gildi frá 1. apríl 2020 vegna dvalarsamninga sem nú þegar eru í gildi.
 - d. Heimilt verður fyrir foreldra og forráðamenn með gildandi dvalarsamninga að sækja um lengri aðlögunarfrest til 1. ágúst 2020 vegna sérstakra aðstæðna.
 - e. Ekki verða gerðar breytingar á núgildandi dvalarsamningum til lengingar fram yfir 16:30.
 - f. Hámarksdvalartími barna verði 9 tímar.
2. Laus rými á leikskólum borgarinnar þar sem ekki er biðlisti verði boðin foreldrum laus til umsóknar á sama tíma og rekstrarleyfi leikskólanna verði færð niður í samræmi við fyrri ákvörðun þar um.

Næstu skref stýrihópsins

1. Stýrihópurinn mun á fyrstu vikum nýs árs þróa nánar hugmyndir um breytt skipulag leikskólastarfsins. Mikilvægt er að skoða allar breytingar í samhengi við hugmyndir um styttingu vinnuvikunnar sem eru til umfjöllunar í kjaraviðræðum Sambands íslenskra sveitarfélaga við viðsemjendur sína.
2. Stýrihópurinn mun taka til skoðunar gjaldskrá leikskóla, uppbyggingu hennar og rýna vel hvort tilefni sé til að aðlaga hana að þeim breytingum sem orðið hafa á kostnaðarhlutdeild foreldra á liðnum árum. Í þeirri vinnu verður m.a. horft til reynslu af breytingum sem gerðar hafa verið á uppbyggingu gjaldskráa í nágrannasveitarfélögum á höfuðborgarsvæðinu.
3. Stýrihópurinn mun kanna hvaða áhrif eitt leyfisbréf fyrir öll skólastigin getur haft á leikskólastarfið og hlutfall starfandi leikskólakennara í leikskólum. Þar með talið hvort færa eigi starfsumhverfi leikskólakennara nær því sem gerist í grunnskólum auk annarra mála er varða sérstöðu leikskólastarfsins.